

Био је празник Свете Петке 2001. лета Господњег. Негде око девет увече. Тек што сам се вратила са Београдског сајма књига, где сам читавог дана потписивала примерке свог тек објављеног романа *Пејкана*, зазвонио је телефон.

– Овде јеромонах Стефан Ђорђевић из манастира Света Петка у Стублу код Краљева – представио се човек који ме је позвао.

Име ми је било познато. Стефан Ђорђевић је један од малобројних који су писали о највољенијој Светитељки православља. Зато ме је његов позив обрадовао.

Разговарали смо читав сат, лако и присно, као да се дуго и добро знамо.

– Љиљана, да ли сте некада били у Ђунису? – запитао ме је изненада.

– У Ђунису? Шта ћу тамо? – зачудила сам се.

Знала сам, Ђунис је село удаљено петнаестак километара од мог родног града Крушевца. Ко још иде у Ђунис!

– У Ђунису је црква посвећена Покрову Пресвете Богородице – рекао је отац Стефан. – Сазидана је на месту које је одабрала сама Мајка Божја.

Те вечери први пут сам чула причу о овом светом месту, причу која ме је потпуно очарала и душу ми испунила радошћу и надом.

Следеће године и ја сам отишла у Ђунис. Била сам део мноштва окупљеног око светиње; мноштва које стрпљиво чека да у љубави и страхопоштовању спусти дланове и чело на камен који је дотицала Најчистија, и да се напије воде са Њеног извора.

Од тада сам сваке године ходочастила у Ђунис.

Када сам започела рад на роману *Вода из камена*, јавила сам се оцу Стефану и он ме је позвао да дођем у Стубал, у манастир. Тада смо се први пут срели. Отац Стефан ми је испричао да је пронашао и рођаке и гроб Милојке Јоцић, јунакиње ове чудесне повести. Гроб је уредио, исправио је искривљен и утонуо споменик, а од рођака је прикупио драгоцене податке о Милојкиној породици и животу, и фотографије народа окупљеног око црквице подигнуте 1934. године. У месној цркви, у Књизи рођених и умрлих, открио је родослов Јоцића и Миловановића. Он сам исцртао је мапе предела с тачним називима локалних топонима. Сву ту драгоцену грађу великодушно ми је уступио.

Хвала Вам, оче Стефане! Хвала Вам на племенитости и несебичности. Надам се да Вас нисам изневерила и да сте у роману *Вода из камена* препознали „Вашу” Милојку.

Осим података добијених од јеромонаха Стефана, у раду на роману користила сам и дословно следила сведочење Милојкиног брата, Драгутина Драже Јоцића, које је објављено у брошури под насловом *Чудесна њовесїї*. Брошуру издаје управа манастира Покрова Пресвете Богородице у Ђунису, с благословом Његовог преосвештенства, владике нишког Иринеја. Хвала аутору, издавачу и Његовом преосвештенству.

Хвала и Санди из цркве Светог Петра у Београду, која ми је љубазно позајмила књиге о чудима у католичком свету.

Хвала оцу Сави Јовићу, секретару Светог архијерејског синода Српске православне цркве, који је, на моју молбу, израчунао датуме неких покретних празника у првим годинама прошлог века.

Као и увек, хвала мојим момцима, мужу Милovanу и сину Хаџи-Александру, који ме и даље воле онако како ми је потребно.

И, наравно, хвала Мајци Божјој, светој Петки и светом Василију Острошком, светом владики Николају, светом Серафиму Саровском и светом Сергеју Радоњешком. Молитве које сам им свакодневно упућивала давале су ми снагу и надахнуће да напишем ову књигу.

Овог, 2009. лета Господњег, навршава се 111 година од када се ово највеће чудо Неба и Земље збило у нашем роду, 100 година од смрти Милојке Јоцић, 75 година од када је у Ђунису подигнута црква посвећена Покрову Пресвете Богородице и 41 година од када је крај ње основан женски манастир.

Роман *Вода из камена* писала сам с великом љубављу према Пресветој Богородици и са снажном жељом да људи престану да вређају и да жалосте Њу, која нам као блага и стрпљива мајка непрестано исказује Своју милост и која нас као извор непресушни напаја водом живота вечног.

Надам се да ће читаоци осетити ову љубав и да ће им књига бити на духовну корист.

Слава Теби, Источниче живоносни. Слава Теби, Пребивалиште светлости. Слава теби, Свемајко и Богомајко!

Слава Теби за све!

САБОР
СВЕТОГ
АРХАНГЕЛА
ГАВРИЛА

МОНАХ САВА

Слава Богу, збило се!

Глас је стигао до мене баш на овај велики дан, када прослављамо Светог архангела Гаврила. Оног небесника који је благовесник највише воље и чија је служба да јавља тајне Божје.

„Збило се!”, закликтала је моја душа када сам чуо људе пристигле у манастирско двориште и када сам разабрао о чему говоре. Окупљали су се у групе, гледали једни друге у неверици, освртали се као да нешто ишчекују, збијали главе. Говорили су полушапатом. Једва су пропуштали речи кроз стиснута грла и цедили их кроз дрхтаве усне. Гутали их. Губили у испрекиданим и запетљаним реченицама. У мислима које су надилазиле снагу њихових умова и моћ поимања света. Говорили су као што се говори о тајни и чуду. Али сви су казивали исто. Оно што сам чекао двадесет година.

Сав сам се у радост претворио. У раздрагану игру свога срца. У песму благодарности Оној чије су руке биле престо, а утроба обитавалиште Бога живога.

Само Она, Пресвета Богородица, зна колико се сати и дана, колико месеци и година сабрало у

ноћима које сам пробдео клечећи пред Њом. Пред иконом на којој је приказана како Својом омофором као покровом заклања и штити од сваког зла све који Јој се обраћају с вером, љубављу и надом. Само Она зна како сам је усрдно молио за једну једину милост. За милост већу од свих.

И ево, збило се! По Њеној милости, сигурно. Дали и по мојој молитви, не знам. У ствари, не усуђујем се да кажем чак ни пред собом самим како има и мога удела у том дару небеском. У том чуду над чудима. У том благослову, немерљивом, и мимо свих других. Не усуђујем се да кажем како је Она, Царица Неба и Земље, чула понизне и муцаве шапате грешног и недостојног молитеља, и удовољила им.

А опет, чини се да је баш тако било.

Слава Теби, Мајко! Слава Теби за све!

ИГУМАН ДАНИЛО

Док сам служио свету литургију, осећао сам неки немир у народу сабраном у цркви.

Навикао сам ја да се, док појем, окупљени сељаци помало мешкоље, чешу, премећу с ноге на ногу, сашаптавају. Знао сам, док их засипам светим речима, док на њих изливам благодат Божју, они мисле на несвршене и хитне послове, на ситне зађевице и омразу, на децу и дугове, на занос пути, на порезе и стоку. И тек се понеко од њих, и то ретко, и само ако нешто иште, или има неку муку, присећа Бога и с Њим збори.

Али, хтели су и умели да прикрију шта им кљуцка по памети и где их жуља. Да се потуље и начине се кô да прате службу Божју, погружени у молитву и покајање. А ја сам пристајао на ту варку. Рачунао сам, боље је и тако, него да их прекорима и придикама одбијем од цркве.

А данас! Сачувај Боже, и саклони! Нису ни покушали да затаје шта се с њима збива. Лепо сам видео, предали су се немиру као духу непоменика, крше прсте, мушкарци гужвају капе, жене везују у ниску чворића крајеве од марама, цупкају и истежу вратове, погледају се, колаче очи, климају и одмахују

главама, крсте се и кад треба и кад не треба, тешко се присећају Оченаша.

Нестрпљиви, једва су чекали да ућутим, па да изјуре из цркве и опет се довате те приче од које мркне свест и памет се преврће.

И моји калуђери су се узмували. Поје, а речи им празне и лаке. Испадају им из уста кô испљуцнуте кошпице трешања, котрљају се и ситно чангрљају, уместо да се уздижу ка Небесима и звоне као јека срца.

Само се Сава занео. Загледао се у куполу изнад олтара, у фреску Пресвете Богородице, и низ лице му теку сузе. Он их повремено отре надланицом, али већином их пусти да се изгубе у густој бради. Не осећа их, шта ли. Сава је мимо свих! Зрео човек, а занесен кô дете. Одма сам знао да је он та сеоска наклапања примио здраво за готово.

Касније, кад се братија окупила за трпезом, видео сам да њега нема. Сигурно је остао у келији, да се с радошћу у срцу, и уз триста наклона, захвали Богородици на Њеном дару. Понекад не знам дал ми је тежи он, такав, који у чудеса верује и чудесима се нада, или они слабоверни, што у манастиру нису потражили Бога, већ заклон од подсмеха, беде, дугова и тегобног рада.

Кад сам чуо о чему бунцају и булазне окупљени сељаци, велика ме брига обузела. „Шта ћу с њима, Господе Боже Саваоте?“, мислио сам.

Свестан сам, ово је тисућу осамсто деведесет осмо лето Господње. Србија је постала своја тек пре двадесет година. А туђа је била пет векова. И све је још некако помешано, и смућено.

Порушили смо дамије. Протерали невернике. Оправљамо цркве и дижемо манастире. Ал, керови још њуше трагове Турака и крви просуте у последњем

рату с њима. Земља још враћа кости изгнулих. У целом Крушевачком округу, у свих пет срезова, још има живих копилана румелијских бегова Френчевића, зулумћара и сладострасника на гласу. А нису они били једини што су опасавали женску чељад док су домаћини „водали опанке”.

За тих дугих пет стотина година азијатско семе огаравило нам је очи и власи. А, Богами, и душе. И ово што је опстало, народ је сачувао само великом вољом и тешким трпљењем. Из дана у дан, бранио је своје од хоца и Курана, од ага и дахија, од претњи и обећања, од асне и харача. Запамтио је име Господа Исуса Христа, дан и свеца своје крсне славе, и знамен вере прадедовске. Зар је могла више сиротиња раја! Кад погледаш с друге стране, то што Срби данас називају побожношћу и вером, далеко је од правог, сушаственог хришћанства. Јер, та вера се свела на обичај. А обичај се помешао с паганском јереси.

Крштавају се и венчавају у дому Господњем, славе Рожденије Христово и Васкрс, посте и причешћују се, долазе на литургију недељом и о празницима. Ал кад занемоћају, лек траже код баба врачара. Гасе углевље и децу мрче гаром по челу, да их одбране од урокљивих очију. Везују им око руку црвену вуницу, за срећу. Чешће бају но што се Богу моле. Судбину читају из свињске плећке и зрна пасуља. Верују да невреме изазива душа несретника који је сâм себи прекратио живот, па кад се небо зацрни и запарају муње, жене голе излазе на кијамет и у земљу закопавају живу мачку зазивајући име покојника. Кад нема кише, маме је додолским песмама. „Ој, додо, ој, додоле!”, лелечу, и вијају се по њивама и пољима. Змије зову чуваркућама и хране их. У завади, куну и проклињу, и у кâм затуцају. Сваки сокак има свог вампира којим прете деци. Сваки пропланак је вилино гувно. Свако раскршће место ђаво-

љих чини. И увек се нађе понеко спреман да се закуне у хлеб, децу и Бога како је он, баш он, срео те авети с другог света и једва им утекао.

Лако примају сваку празноверицу. Што је прича даља од истине и памети, њима је ближа. Брже у њу поверују. Слађа им је.

Али прича коју су јутрос донели у манастир и пустили је у моје братство ко рој стршљенова, луђа је од свега што сам од њих чуо. А нова. Ни налик некој другој. Сачувај Боже и саклони, овако нешто је могао да створи само ђавоимани ум!

Да моја мука и невоља буду веће, баш данас се у наш славни манастир Свети Роман слепо силан свет, пристиго из свих села од Крушевца до Делиграда и од Сталаћа до Трњана. И ови из Ђуниса рекли су им шта су имали. Тако, ко није чуо јуче, чуо је данас. До мрака, сви који нешто умеју да кажу, забававиће се једним истим разговором. Неће се либити ни да придодују и заките, да досоле и зашећере, већ како ко воли и досети се, кô да је то нека њихова сељачка ујдурма, а не озбиљна црквена ствар.

Осећам, данас је започело нешто што се на добро завршити не може.

О, Боже, моћни и свеблаг, зашто ме тако страшно искушаваш? Зар мораш, уза све моје муке, и ову да ми натовариш? Зар је мало што бринем о оним несрећницима у кули, што им тишам јуродивост и чистим их од бесова молитвама, постом и речима светих отаца, него ће, како се чини, и оно народа што је нешто памети имало да поремети умом. Ако већ нису! Јер, који нормалан човек, који побожан хришћанин, може да поверује у ово о чему бруји сва Морава и Мојсиње:

Прекјуче, два дана уочи Сабора светог архангела Гаврила, Милојка, ћерка Василија Јоцића из

села Ђуниса, на потоку ниже винограда срела Богородицу. И изразговарале се њих две кô посестрима на панађуру.